UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Forma

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

fœneratitia, quæ ex vſuris eſt collecta, hinc & fœnum dicitur, quod herbæ eædem manentes quotannis nouas pariant.

Hebræi vſuram & fœnus duobus nominibus perſtringunt. 1. *Neſech*, à morſu & roſione. 2. *Tarbith*, ab acquiſitione, & multiplicatione, quæ voces fœneratorum artibus apprime conueniunt.

¶ Sententiae Biblicae.

Fœneration. condit bona.

Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi, qui habitat tecum, non vrgebis eum, quaſi exactor, nec vſuris opprimes. *Exodi* 12.

Non fœnerabis fratri tuo ad vſuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, ſed alieno. Fratri autem tuo abſque vſura id quod indiget, commodabis, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore tuo, in terra ad quam ingredieris poſſidendam. *Deut*. 23.

Fœnerare proximo tuo in tempore neceſſitatis illius, & iterum redde proximo in tempore ſuo. Confirma verbum, & fideliter age cum illo, & in omni tempore inuenies, quod tibi neceſſarium eſt. *Eccleſ*.29.

Perde pecuniam propter fratrem & amicum: & non abſcondas illam ſub lapide in perditionem. *ibid*.

Mala.

Hodie fœneratur quis, & cras expetit, & odibilis eſt homo huiuſmodi. *Eccl*.20.

Fœneratio eſt periculoſa quoad accipientem.

Qui accipit mutuum, ſeruus eſt fœnerantis *Prou*. 22.

Multi non cauſa nequitiæ non fœnerati ſunt, ſed fraudati gratis timuerunt. *Eccl*.29.

Quoad facientem.

Noli fœnerari homini fortiori te: quod ſi fœneraueris, quaſi perditum habe. *Eccl*.8.

Multi quaſi inuentionem æſtimauerunt fœnus, & præſtiterunt modeſtiam iis, qui adiuuerunt. Donec accipiant, oſculantur manus ditis, & in promiſſionibus humiliant vocem ſuam, & in tempore redditionis poſtulabit tempus, & loquitur verbis tædii, & murmurationum, & tempus cauſabitur. Si autem potuerit reddere, aduerſabitur. Solidi vix reddet dimidium, & computabit illud quaſi inuentionem. 26.

¶ Phlosophicæ Sententiæ.

De fœnore. Dial. LVI.

Franciſc. Petrarch.

Gav.

Pecuniam in tuo fœnore poſui. R. Eſt & qui bene inuentis male vtitur, & qui male inuentis peius & peſſime. Tu pecuniam inueniſti, non vt diues fieres, ſed vt malus, non tam malus (vt auguror) futurus ni pecuniam inueniſſes. Sunt enim qui ſucceſſibus nequiores fiunt, non Dei munus agnoſcentes, neque illi ſaltem ſimiles (de quo ſcriptum eſt) Confitebitur tibi cum benefeceris ei, ſed apertam ſibi cœlitus nequitiæ ſemitam exiſtimantes. Inueniſti ergo pecuniam qua dedecus mercareris, & exanime metallum, animæ tuæ ſarcinam faceres infelix. G. Fœnus bene poſui. R. Malum non bene poni dixeris, ſed deponi. Siquidem malum pondus excuſſeris, bene erit, alioqui vbicunque poſueris, dum ad te pertineat malum eſſe non deſinet. G. Fœnus optimum bene collocaui. R. Quomodo bene collocetur malum videris. Sane quanto opimius malum, tanto eſt peius. Notum illud Dauidicum, Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum. Quanto ergo ditior fœnerator, tanto & nequior, tanto maior auaritia, maior impietas. G. Fœnori ſtudeo. R. An nulla artium erat, cui melius ſtuderes? An erant multæ, ſed huius aptius erat ingenium? An quid rei eſt vt huic vni ſtudio animum applicares, quo neſcio an aliud vſquam fœdius inuenire potueris, aut vilius, aut tam miſeri prorſus, & deiecti animi tanquam inertis iudicium? tot vndique patent artes, tot viuendi viæ, peſſimam omnium elegiſti, quod quietior viſa eſt ſedere, ſcilicet & numerare dies, ac velociſſimi finem menſis expectare, non intelligens tibi quoq; horas dieſq; & menſes & annos currere, & vt nexis tuis ſic & tibi terminum inſtare, ſicut inquam illis vt tibi, ſic tibi, vt naturæ debitum ſoluas, turpiter parta deſtituens, & incertus tui. Extorques ergo pauperibus quo ignotos dites, & futuri ſemper metuens iudicii, & obſcœnæ interim non Dominus ſed cuſtos pauidus rapinæ, fame preſſus & infamia. Mirarer in vrbibus politicis huic flagitio locum eſſe, niſi eſſet & reliquis. Itaq; cum paulo ante hoc tempus fœneratores vt leproſi à conſortio hominum ſegregati agerent, nec tantum ad eos nullus accederet niſi egenus, ſed etiam vt male olentes atq; contagioſi ab obuiis vitarentur, nunc iam non modo cum populo, ſed cum principibus conuerſantur, & matrimonia contrahunt, & dignitates adipiſcentur. Tanta eſt vis auri, imò quidem, quod pro monſtro audias, ipſi quos Deus omnipotens male perdat principes fœnerantur, tam leuis animæ famæq; iactura, tam ſuauis vndecunq; ... cuniæ odor eſt. G. Fœnerari iuuat. R. Turpis delectatio ... G. Fœnerari ſolitus ſum. R. Si Catoni credimus, homines ... ſti. G. Fœnerator ſum. Artificium aliud non didici. R. H... clypeus, hæc cauſa prætenditur, quod ſi diſcere volenti ... cile eſt, qui diſcat inuitus. G. Semper fœnerabor. R. Semper ... miſer eris, ſemper cupidus, ſemper inops.

¶ Apophthegmata.

Pittacus, Quæſitum vbiq; lucrum inexplebile eſſe dicebat ... *bæus ſerm*. 10.

Periander dicebat quæſtum turpem eſſe grauem theſaurum ... *dem ſerm.*

Socrates interrogatus, quinam auari eſſent? Qui turpia ... tur, inquit, & neceſſarios amicorum negligunt. *eod. ſerm.*

Politianus, Fœneratores pecunias habere & non habere ... Nam dum omnia ad vſuram trahunt, nihil habent, & quod ... alius habet. *ibid*.

Tacitus. Fœnus eſt Reipublicæ funebre malum, ſeditionum diſcordiarumq; creberrima cauſa, eoq; cohibebatur antiquis ... & minus corruptis moribus. *Annal. lib*.6.

¶ Similitvdines.

Lepus ſimul parit, & aliud alit, & rurſum ſuperfœtat. Ita ... tor æs alienum, priuſquam conceperit, parit. Nam dentes ... tunt, & ponentes tollunt, & fœnerant quod pro fœnore ... *Plutarch*.

Vt ignis inualeſcens, alia poſt alia corripit: ſic vſura. *Plut.*

Vultures nihil ipſi occidunt, ſed ab aliis occiſa inuadunt ... nonnulli alienis fruuntur ſudoribus. *Plut*.

Qui in lutum inciderit, eum oportet aut fugere, aut ... nam ſi ſe voluat, magis etiam inquinatur: ſic qui rem ... fœneratoribus. *Plut*.

Cholerici, qui purgari nolunt ſub tempus, collecta inde ... bile poſtea grauiter diſcruciantur: ſic qui ſinunt fœnus ... cum adeſt, grauiter è capite laborant. *Plut*.

Plato vetat aquam à vicinis petere, niſi prius domi fodere ... ad terram, quam ceram itidem vocant, repereriſque ... venæ - ita prius excutiendum, vt parſimonia, aliaue via ... tes, priuſquam à menſariis pecuniam mutuam petas. *Plut.*

Alutarium piſcem ſemper ſequitur piſcis nomine ... lo cœnum fodiente excitatum deuorat pabulum: Ita ... miſceant alienis negotiis, vt eis laborantibus fructum ...

Vide auaritia & vſura.

Forma.

¶ Definitio et Etymologia.

Forma, Græcè μορφὴ, ἴδεα, ἡ. & μόρφωσις, formatio ... autem forma, quæ dat eſſe ſpecificum artificiatum.

Forma nihil aliud eſt (vt hoc loco accipimus) ... cta proportio membrorum, decenti colore ſuperinfuſo ... cum pulchritudine, quam Cicer. 4. *Tuſcul.* diffinit, ... dam figuram membrorum, cum coloris quadam ſuauitate.

Cuius laus (*teſte Ariſtotele* 1. *Rhet.*) non ſolum decore ... ſtat, & ſpecie, ſed etiam dignitate, & veneratione, cum ... ritatis nota.

Forma, Hebr. *Tear*, à verbo *Teer*, formauit, forma ... induxit. Græcè σχῆμα, μορφὴ, τύπος. Forma Dei & ſerui ... ſtus. Hic de forma hominis externa, & rerum non agitur.

¶ Sententiae Poeticae.

Ouid. 2. Art.

Forma bonum fragile eſt, quantumq; accedit ad annos
Fit minor, & ſpatio carpitur ipſa ſuo.
Nec ſemper violæ, nec ſemper lilia florent,
Et riget amiſſa ſpina relicta roſa.
Et tibi iam venient cani formoſe capilli,
Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.

Idem de Medicamine faciei.

Et placidos rugis vultus aratus erit.
Tempus erit, quo vos ſpeculum vidiſſe pigebit,
Et veniet rugis altera cauſa dolor.

Petronius.

Quod ſolum formæ decus eſt, cecidere capilli,
Vernanteſq́ comas triſtis abegit hyems.
Num vmbra nudata ſua iam tempora mærent,
Areaq́ attritis ridet aduſta pilis.
O fallax natura Deûm quæ prima dediſti
Aetatis noſtræ gaudia, prima rapis.

Seneca Hipp.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laboris,
Non ſic prata vere nouo decentia
Aeſtatis calidæ diſpoliat vapor,
Sæuit ſolſtitio cum medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:
Langueſcunt folio lilia pallido,
Et grata capiti deficiunt roſæ.
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nullaq́ non dies
Formoſi ſpolium corporis abſtulit.
Res eſt forma fugax.

Idem Herc. Oed.

Vt alta ſiluas forma vernantes alit,
Quas nemore nudo primus inueſtit tepor:
At cum ſolutos extulit Boreas Notos,
Et ſæua totas bruma decuſſit comas,
Deforme folijs adſpicis truncis nemus:
Sic noſtra longum forma percurrens iter,
Deperdit aliquid ſemper, & fulget minus.
Malisq́ minus eſt: quicquid in nobis fuit.
Olim petitum cecidit, & partus labat,
Materq́ multum rapuit ex illo mihi,
Aetas citato ſenior eripuit gradu.

Nemeſian. Ec. 4.

Non hæc ſemper eris, perdunt & gramina flores,
Perdit ſpina roſas, nec ſemper lilia candent,
Nec longum tenet vua comas, nec populus vmbras.
Donum formæ breue eſt, nec ſe tibi commodat omnis.

Propert. 2.28.

Nec forma æternum, aut cuiquam eſt fortuna perennis.

Ouid. 1. Met.

Sed te decor iſte quod optas
Eſſe vetat, votoq́ tuo tua forma repugnat.

Idem Epiſt. 15.

Lis eſt cum forma magna pudicitia.

Iuuenal. 30.

Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater. &c.
Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipſa habuit, cuperet Rutilæ Virginia gibbum
Accipere, atque ſuam Rutilæ dare filius autem
Corporis egregij miſeros trepidoſq́ parentes
Semper habet: rara eſt adeo concordia formæ
Atque pudicitiæ.

Ter. Andr.

Huius formam, atque ætatem vides:
Nec clam te eſt, quam illi vtraque res inutiles
Et ad pudicitiam, & ad rem tutandam ſient.

Sen. Hipp.

Raro forma viris, ſæcula proſpice,

Ouid. de med. fac.

Eſt etiam placuiſſe ſibi quæcunque voluptas,
Virginibus cordi, grataq́ forma ſua eſt.
Laudatas homini volucris Iunonia pennas
Explicat, & forma multa ſuperbit auis.

Terent Heaut.

Quippe forma impulſi noſtra nos amatores colunt:
Hæc vbi immutata eſt, illi ſuum animum alio conferunt,

Ouid. 4. Pont. 13.

Tam mala Therſiten prohibebat forma latere,
Quam pulchra Nereus conſpiciendus erat.

Ouid. 1. Faſt.

Faſtus ineſt pulchris, ſequiturq́ ſuperbia formam.

Propert. 2.33.

Vino forma perit: vino corrumpitur ætas:
Vino ſæpe ſuum neſcit amica virum.

§ Sententiæ Philosophicæ.

Forma naturæ potius nomine, quam materia appellanda eſt, & [...]rari niſi ratione & cogitatione non poteſt. *Libr. 2. de Nat. cap. 1.* [...]

Cum forma ſit diuinum quoddam, quod & bonum & expetendum eſt: alterum ei contrarium eſſe dicimus: alterum quod quod ſuapte natura eius cupiditate dicitur. *lib. 1. de Nat. c. 9. T. 81.*

Nec mouet forma, nec mouetur, aut locus, aut quod tam magnum eſt: ſed eſt id, quod aliquid mouetur, & id quod motum affert, & id quod mouetur. *libr. 5. de Nat. cap. 1. T. 3.*

Forma ac ſpecies cuiuſque eſſentiæ ac naturæ ratio eſt. *libr. 2. de Ort. c. 9. T. 52.*

Eſſentia eſt forma quæ ineſt, ex qua & materia, eſſentia vniuerſa & tota dicitur. *lib. 6. Metaph. c. 11. T. 40.*

Maior eſt formarum numerus, quam rerum ſingularum, quæ ſub ſenſum cadunt. *lib. μ. 12. Metaph. c. 4.*

De forma corporis eximia. Dial. II.

Gavd.

Forma corporis eximia eſt, R. Nihilo firmior eſt illa, quam tempus, cum eo veniens cum eodem fugit. Siſte ſi potes tempus, poterit forſan & forma conſiſtere. G. Forma corporis egregia eſt. R. Fragili niteris fundamento. Corpus ipſum vmbræ in morem præterit, tu momentaneum corporis accidens tibi manſurum ſpondes? Ruere queunt accidentia ſtante ſubiecto, nequeunt illo ruente non ruere. Atque cunctis ex qualitatibus, quæ mortali cum corpore fugiunt nulla velocior quam forma, quæ mox vt amœnum floſculum oſtenderit, ipſos inter oculos mirantium, atque laudantium euaneſcit, breuis hunc pruina peruſſerit: leuis hunc aura decuſſerit, ſubito vel inimicæ manus vngue decerpitur, vel prætereuntis morbi calce deprimitur. Deniq; gloriare, & exulta, vt libet, venit ecce magnis paſſibus, quæ te velo tenui latentem detegat, quanti eſſet forma viui hominis mors oſtendit, nec mors ſola, ſed ſenectus, & paucorum ſpatium annorum, imò vel vnius lucis repentina febricula. Poſtremò vt nihil externum incidat, per ſeſe ſtando durandoque conſumitur, & in nihilum redit, neque tantum gaudii veniens tulit, quantum fugiens fert doloris. Hæc (ni fallor) expertus erat aliquando formoſus ille Romanus Princeps Domitianus, qui amico ſcribens, ſcias, inquit, nec grauius quicquam decore, nec breuius, quamuis etiamſi durabile perpetuumque naturæ donum eſſet, non intelligo, quid tantopere expetendum habeat iſte non ſolidus nec in ipſo homine niſi ſuperficie tenus fulgens decor, multaque fœda contegens, & horrenda, leuiſſimæq; cutis obtentu ſenſibus blandiens, & illudens. Veris igitur ac manſuris bonis delectari conuenit, non falſis, atq; labentibus. G. Forma corporis elegantiſſima eſt. R. Habet velum oculis, laqueum pedibus, alis viſcum, haud facile, ſeu vera diſcernere, ſeu virtutem ſequi poteris, ſeu in altum euolare animo, multos ad honeſta pergentes forma detinuit, detorſitque contrariam in partem. G. Forma corporis mira eſt. R. Bene ais mira. Nam quid hac vanitate mirabilius? quot delectabilibus abſtinent formoſi iuuenes? Quot ſuſcipiunt labores? Quanta ſibi inferunt ſupplicia, vt formoſiores non ſint quidem, ſed appareant, vnius formæ ſtudio, & valetudinis, & voluptatis immemores? Quantum verò inter comendum tempus effunditur? Quot honeſta interim? Quot vtilia? Quot poſtremò neceſſaria negliguntur? Tuum igitur breue caducumque bonum, & inane gaudium ſine inuidia tibi habeto: habes hoſtem tuum domi (quodq; peius eſt) delectabilem, ac blandum. Habes raptorem quietis, ac temporis, perpetuumq; tortorem, habes materiam laboris, vberrimm diſcriminum cauſam, fomenta libidinum, nec minorem quærendi odii, quam amoris aditum. Fies mulierculis forſan amabilis, odioſus viris, aut forte ſuſpectus. Nulla re magis quam forma corporea coniugalis Zelus accenditur. Nulla enim res ardentior appetitur quam forma: Nulla animum monere potentior, atq; ideo nulla ſuſpectior. G. Forma corporis magna eſt R. Solet hæc ſtultos adoleſcentes quo non expedit vrgere, dum bono ſuo, vt libitum, ſic licitum frui putant, neq; quid deceat attendunt, quæ ſæpè iam multis acerbi ac turpis interitus cauſa fuit. G. Forma corporis rara eſt. R. At breuiſſimum tempus erit, quando oris habitus hic colorq; mutabitur. Cadet flaua cæſaries, reliqua albeſcent, teneras genas, ſerenam frontem ſqualentes arabunt rugæ, lætas oculorum acies, & lucida ſidera mæſta teget nubes, leue dentium ebur, ac candidum ſcaber ſitus obducet atque atteret, vt non colore tantum, ſed tenore alio ſint, recta ceruix atque agiles humeri curueſcent. Guttur leue criſpabitur. Aridas manus & recuruos pedes ſuſpiceris tuos non fuiſſe. Quid multa? Veniet dies, quo te in ſpeculo non agnoſcas. Et hæc omnia, quæ abeſſe multum exiſtimas, ne quid improuiſus monſtris attonitus, non prædictum dicas, hinc iam tibi ſi viuis dicto citius euentura denũtio, qui ſi mihi nunc credis, tunc te parcius miraberis transformatũ. G. Interim forma clara eſt. R. Quid hic dicam breuius, quam illud Apuleij Madaurenſis, *Exſpecta paulisper & non erit.* G. Forma corporis hactenus excellens eſt. R. Quam mallem formam animi excellentem. Eſt enim & ſua animæ pulchritudo multo ſuauior certiorq; quam corporis, & ipſa quoq; ſuis legibus decore ordinis, atq; apta ſuarum partium diſpoſitione ſubſiſtens. Illam optare, illi operam impendere dignũ erat, quã nec dies longa deterreret nec morbus extingueret, nec mors ipſa. Nunc caduca miramini. G. Certè nunc ſaltem inſolita for-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ta forma eſt. R. In hac vt in aliis multis optanda mediocritas. Sin hac tali forma, nec tibi placueris, nec niſi qua decet aliis placere curaueris, vſuſque fueris caſtè, ſobriè, modeſtè, non exigua tuæ laudis acceſſio eſt futura. G. Præclara facies animum honeſtat. R. Imò quidem exprobrat, & ſæpius in periculum trahit. Quid verò attinet gloriari, eo quod neque tuum ſit, neque diutius ſeruare poſſis? Quod habuiſſe nulli, proieciſſe multis glorioſum fuit? Mitto alios, Spurinam non naturalis forma nobilitat, ſed accerſita deformitas. G. Vt virtus animi corporis formæ iuncta ſit ſtudeo. R. Si id effeceris, tum demum vere mihi; tunc vndiq; formatus fueris, formaque clarior videbitur, & virtus gratior. Quamuis enim errare ſibi viſum eſſe, qui ait:

Gratior eſt pulchro veniens è corpore virtus,

ſcribat Seneca: mihi tamen iure reprehenſus videretur, ſi dixiſſet maior, aut perfectior, aut altior. Nunc quia dicendo gratior non rem ipſam, ſed ſpectantium iudicia reſpicit, non mihi viſus eſt errare Vergilius, qui hoc ait. Et ad ſummam vt nihil in ſe ſolidum habet formæ gratia, nihil optabile, ſic ſi obuenerit virtuti addita, neq; vtriuſq; de precio error ſit, hanc illius ornamentum dici patiar, vel non inamenum viſui, breue tamen ac fragile. Solam verò, pondus animæ dixerim, atque infauſtum triſtis inſigne ludibrii.

¶ Apophthegmata.

Bion, formam dicebat eſſe bonum alienum. Sentiens, extra hominem eſſe, quod ipſe ſibi nec dare poteſt, nec tueri datum. Animi bona vere noſtra ſunt. *Laert. lib. 4. c. 7.*

Zeno Citticus formam aiebat eſſe vocis florem: aut contra, quemadmodum ab aliis refertur; vocem eſſe formæ florem. Nam loquentis orationem commendat forma, & rurſus oratio compoſita gratiam addit formæ. *Laert. l. 7. c. 1.*

Idem, dicenti formoſo cuidam, non videri ſibi amaturum ſapientem. Nihil, ait, vobis formoſis eſt infelicius. *Bruſ. lib. 2. c. 44.*

Socrates vocabat formam modici temporis tyrannidem. *idem, ibid.*

Plato, cum exprimere tentaret, quidnam forma hominis eſſet? Naturæ priuilegium vocauit. *idem ibid.*

Diog. Formoſum adoleſcentem formæ cauſa amari conſpicatus, dixit: Quin operam das adoleſcens, vt corporis amatores ad animam transferas? *Anton. in Meliſſa, ſer. 60. part. Hoc autem Stob. ad Æſopum refert.*

Idem, conſpecto adoleſcente mollius compto, dixit: Si viris quidem te ornas, infelix es: ſin mulieribus, iniuſtus. *Anton. in Meliſſa. part. 1. ſerm. 60.*

Idem ſpecioſa ſcorta reginas appellabat, multos enim facere, quę præceperint. *Stob. ſerm. 63.*

Ariſtoteles, cum adoleſcentem ſe comere vidiſſet: Non erubeſcis, quod cum natura te virum fecerit, tu teipſum effœminas? *Anton. in Meliſſa. part. 1. ſerm. 69.*

Idem, Cum iuuenis quidam facie formoſus, ſed moribus petulans, inter alia conuitia ei diceret: Si tam exoſus eſſem ciuibus, vt tu es, laquo vitam finirem, reſpondit: Ego verò laqueum mihi inferrem, ſi ita me ciues amarent vt te. Notauit autem adoleſcentis petulantiam Ariſtoteles, cui oſtendebat, quam turpiter ob eam inſignem corporis formam à ciuibus adamaretur. *Anton. in Meliſſa, part. ſerm. 60.*

Idem percontanti qui fieret, vt cum formoſis diutius ac lubentius confabulamur? Reſpondit, eam percontatioonem eſſe cæci. Cæcus enim non ſentit formæ illecebram, nihilo magis colorum gratiam. *Laert. l. 5. c. 5.*

Idem pulchritudinem dicebat quauis epiſtola efficaciorem ad commendationem. Sunt qui hoc aſſcribant Diogeni. Ariſtotelem verò formam ſolitum appellare donum, quia gratis contingit à natura. Eandem Socrates appellauit exigui temporis tyrannidem, quod formæ gratia mox defloreſcat: Plato naturæ prærogatiuam, quod paucis contingat. *Laert. lib. 5. c. 1. Stob. ſerm. 63. Bruſon. libr. 2. cap. 44.*

Iſocrates, Eos, qui pulchrum habent corpus, animam autem malam, dicebat, optimam habere nauim, gubernatorem autem malum. *Ant. in Meliſſ. part. 1. ſerm. 60.*

Ageſilaus, interrogatus cur aleret comam? Quoniam inter ornamenta, reſpondit, minimo conſtat. *Stob. ſerm. 63.*

Carneades ſciſcitatus, quid forma hominis eſſet? Regnum ſine ſatellitio, reſpondit: quoniam formoſi impetrant quicquid volunt nulla vi adhibita. *Laert. Stob.*

Theophraſt. pulchritudinem nihil aliud eſſe dicebat, quam tacitam deceptionem, aut ſilentem fraudem quod abſque verbis perſuadeat. *Laert.*

Demoſthenes, Æſchinem & Philocratem, ex decem illis legatis haud poſtremi nominis, ab Athenienſibus ad Philippum Macedoniæ Regem miſſis, & formam Philippi Regis plurimum laudantes irriſit Demoſthenes, dicens, Quod in Philippo admodum formam laudatis, id habet cum aliis mulieribus commune. Senſit vir prudentiſſimus, Regis boni virtutes nequaquam in forma corporis poſitas eſſe, ſed in animo recte compoſito. *Plut.*

Æſopus ei qui corporis forma male vtebatur: pulchra veſte (inquit) indutus, male eam exuis. *Maxim. ſerm. 44.*

Idem, cum per conuitium facie deformi eſſe, ac ... ad eum à quo contemnebtur: Iniquus plane Cenſor ... de forma mea pronunciaturus, vultum da mnas, ... ciem non intueris. *Stobæus. Antonius & Maximus.*

Antiſthen. Quidam adoleſcens curarat ſeſe ex ære ... & ad eam imaginem ſeſe conformabat. Huic Anti... poſſet vocem edere, qua de re potiſſimum gloriaretur ... tudine, inquit adoleſcens. Non, inquit, igitur erubeſcis ... animo gloriaris? Voluit autem ſignificare, de forma ... dum eſſe, quæ facile variis caſibus ac morbis grauata ... *lib. 6. cap. 1.*

Theocritus, cum diu multumq; cogitaſſet, quo ... hominibus poſſet, quidnam pulchritudo corporis ... ſet: Demum eburneum detrimentum eſſe pronunciat ... ta quidem ſit aſpectui, ſed multorum incommodorum ... *baſis.*

In Philopœmenem, cum iocaretur Titus Flaminius ... corporis eius illudens, diceretq; vultu quā maxime ... quid hoc Philopœmen, cum pulchras manus, crura ... pulchra habeas, quod ventrem ipſe non habeas? ... men: Quid, ô Romanorum Imperator eximie, cum ... tes, ſtrenuos maxime equites habeas, quod pecuniam ... beas? Nam & Flaminius perſæpe inopia rei pecuniariæ ... quemadmodum Philopœmen tenuitate ventris, ac ... gracilitate. *Pontanus ex Plutarcho.*

Domitius nec quicquam gratius hominibus eſſe ... & decore, nec quicquam etiam breuius. *Bruſon.* ... *cap. 44.*

L. Craſſus apud Perpennam iudicem defendens ... quem accuſabat L. Ælius Lamia, homo deformis ... pellaret odioſe. Audiamus, inquit Craſſus, pulch... Huic dicto quum eſſet arriſum: ingenium, inquit ... fingere potui, formam non potui. Tum Craſſus: ... inquit, diſertum. Multo arriſum eſt vehementius. ... *Orat.*

M. Lælius, in Galbam Oratorem eloquentiæ cl... deformem, ita luſit M. Lælius, vt diceret, ingenium ... bitare. Nam animi domicilium eſt corpus. *Eraſmus* ... *thegm.*

Cicero, cum Voconium forte obuium haberet cum ... bus inſigniter deformibus, tacitè ad amicos dixit ... cum:

Φοίβου ποτ' οὐκ ἐῶντος ἔσπειρεν τέκνα.

Id eſt:

Phœbo haud ſinente hic ſeminauit liberos.

Sentiens, illum inuito Apolline liberis operam d... Apollo pulcher à Poetis fingitur, ſiue quod oriente ... ſtiment concipi feliciores. *Plutarchus in Romanorum* ...

Bartholomæus Captanus, Mediolanenſis Eccleſiæ ... co, ſe miniſtros forma præſtantes quæſiſſe dicebat ... pes animi turpia corpora incolerent. Improbitatem ... gia forma perrarò compertam eſſe. *Æneas Sylu. lib.* ... *rebus geſtis Alphonſi.* Conſtat tamen Aſpaſio R... epiſtolarum imperatoris Alexandri Mammeæ F. ... tium adſcribi.

¶ Similitudines.

Chryſoſtomi. Si videris virum aut mulierem ſpecioſ... reris. Nam & roboreæ arbores, cum denſæ ſint ... excelſæ: attamen non habent fructum hominibus ... cis afferunt cibum. Vinea autem per terram repens ... rum affert fructum. Quid ergo? Vis vineam habere ... Puto te vineam eligere, magis, quæ lætitia eſt ad ho... quam arborem animalium eſcam. Quid ape vilius ... uone pulchrius? Quid formica ſapientius? Et apis ... dinem in ſe habet; & aculeum: pauo verò ſolum ... eſt, non in fructu decorus: formica verò contemptibilis ... bus, ſed magiſtra virtutum eſt. *homil. in Pſalm. 50.*

Thriueri. Quemadmodum in gemmis, ſæpe ... bili forma latet pulcherrima natura: Sic in corpore ... mo latet ſæpe inſignis animus. *in apoph.*

¶ Adagia.

Multam ſyluam geſtas. Λόχμην πολλὴν φορεῖς.

Quadrat in hominem agreſtem & ſtupidum.

Simiarum pulcherrima deformis eſt. τῶν πιθήκων ... δύσμορφός ἐστι. *Plato.*

De his recte dicitur, quæ ipſo genere ſunt vitioſa, ... conferenda vel cum extremis eorum, quæ in ... rum.

Simia eſt ſimia, etiamſi aurea geſtet inſignia. ... κἂν χρύσεα ἔχῃ σύμβολα.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…agium fortunæ ornamenta non mutare hominis inge-
…apolog. Lucianus de Aegyptijs Simijs, ſaltationem hu-
…antibus.
…non edit.
…creditum, eſu leporinæ pulpæ conciliari formam,
…deformem mulierem.
Ediſti nunquam Gellia tu leporem.
…lchrum, idem amicum. καλὸν φίλον.
…antibus … dici poteſt. Plato.
…crura. …
…in loripedes, aut quibus crura ſunt gracilia diſtor-
…Ariſtophane, qui Perdicen; Cauponem quendam claudum
…notat & traducit.
…rum etiam autumnus pulcher eſt. τῶν καλῶν καὶ ὀπώρη
…dit in eos, qui belle ferunt ætatem, & ſenio accedente vi-
…rorum ac formam retinent.
…oriundus. ἐρυθρῶν ἀπορρώξ.
…tum in tetra fœdaque ſpecie. Item quod exitiale ſit ac pe-
…ortum dicimus.
…caluior. ὑπὲρ φαλακρότερος.
…enter glabris aut caluis dicitur. Metaphora ſumpta à
…ima pars calui cranium referre videtur.
…prodit. ἐξ ὡς ἐξῆλθεν.
…tum de magnopere formoſis ac nitidis, quaſi non commu-
…more natu. Sed ex ouo more Caſtoris, Pollucis & Hele-
…formaliteris omnium eſt nobilitata.
…aliquis te conſpecto. Σὲ δ᾽ οἰωνίσετ᾽ ἄν τις ἰδών.
…in deformes, fœdoſque aſpectu. Apud Veteres occurrere
…tamen habebatur: occurrere deformi ac nigro, contra.
…caluus. Μυκώνιος φαλακρός.
…& caluos iactitatum. Strabo refert, Myconios vulgo
…quidem ea inſula vitium hoc quaſi gentilitium ſit,
…ferme commune.
…barba. Πρωνόμου πώγων.
…in eos, qui alioqui molliſſimi, vultus veſtiumque ſeueri-
…continentiam præ ſe ferunt. De Pronomo tibicine vide A-
….
…Trœzenem. πλεύσειας Τροιζῆνα.
…in imberbes fictitijs pilis barbam virilem mentien-
…natum, quod Træzenis potius quidam vulgo celebratus
…barba.
…Callipygi.
…forma eleganti prædita. De hac voce vide Cælium
…c. 42.
…facies. Θερσίτειον βλέμμα.
…deformi. Therſiticam deformitatem vide apud Ho-
…Iliad. lib. 2. Suidas.
…deformior. Κορύθιως εἶδει χθίστερος.
…in homines bardos ac deformes. Ortum verò à Cory-
…homine admodum ſtulto & vecorde, ad hoc, forma infe-
…Zenodot.
…
…hoc adagio homines macie prætenues aut decolores.
…grammi. Ciceronis ſunt deformes, nullaque ſpecie.
…in purpura. πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.
…quibus dignitas additur indecora: vel, qui, tametſi ma-
…ſint ornati: tamen vultu moribuſque inertiam ſuam ac
…produnt.

¶ Historica Exempla.

…lib. 3. Melampodiæ Chalcidem in Eubœa pulchras mu-
…nominat: nam formoſæ ibi mulieres naſcuntur,
…Theophraſt. Athen. lib. 13. cap. 32.
…mulieres fuiſſe pulcherrimas traditur. Eſt verò vrbs
…quæ à Tmôlo deſcendentibus occurrit, ad Cayſtri cam-
…nomine impoſito, quia ſit ſub monte, qui Aepos nuncupe-
…dicata Veneri. Cælius lib. 14. cap. 1.
…Tenedum, Troianis adiacentem inſulam, eſſe omnium
…ſint mulieres ſpecioſiſſimas, in Aſiæ periplo ſcribit Nym-
…Cælius lib. 24. c. 9.
…fœminæ inter Italicas præcellentis formæ, & elegantis
…ſingulare decus, conſtanti omnium fere fama obtinent.
…lib. 20. ex Iouio.
…omnibus hominibus elegantia formæ præſtantem,
…in lactucis abſcondit. Deprehenſus in ſtupro periit. Aelian.

…Ageti Lacedemonij, Alcidis F. quam poſtea duxit rex Ari-
…ſpecioſiſſima fuit: ex turpiſſima talis facta. Herodot. libr. 6. &
…in Lacon.
…goras Philoſophus tam formoſus, vt illum diſcipuli opina-
…Apollinem eſſe, qui ex Hyperboreis veniſſet. Cum nudatus
…eſſet: femur eius aureum apparuiſſe, fama eſt. Laert.
…Magnus Philoſophus, corpore optimo conſtituto, pro-
…modum formoſo. Suidas in Ammoniano.

Callicrates formoſiſſimus Græcorum omnium apud Plateas. *Plut. in Ariſtide.*

Gratinus formoſiſſimus, & luctator fortiſſimus. *Pauſan. lib. 6.*

Homerus Heroum præſtantiſſimos, Hectorem & Achillem formoſiſſimos facit. *Theat. Zuing.*

Turnum à forma pleriſque in locis commendat Virgilius: *vt libro 7. Aeneid.*

Perit ante alios pulcherrimus omnes,
Turnus auis atauiſque potens.

P. *Scipio Africanus maior* formæ dignitate barbaris in Hiſpania admirationi fuit. *Plutarch.*

Magnes Smyrnæus puer, præ cæteris mortalibus formoſus, poetica inſuper & muſica ornatus corona inſignis. *Suidas & Pauſan.*

Teridates eunuchus, formoſiſſimus omnium in Aſia iuuenum: eum cùm Artaxerxes rex Perſarum mortem obiiſſe audiſſet, per vniuerſam Aſiam luctum indixit. *Aelian. lib. 12.*

Phædrus Elienſis Socrati Platonique familiaris, & Dialecticus, cuius nomine liber inſcribitur, *περὶ τοῦ καλοῦ*, puer forma præſtanti à lenone domino ad merendum coactus, & ab Alcibiade redemptus, philoſophiæ traditus eſt. *Gellius lib. 2. c. 18.*

Galeta formoſiſſimus adoleſcens, ob pulchritudinem, & animo inſitas peculiares quaſdam virtutes à Ptolomæo rege Aegyptiorum amatus eſt. *Aelian. de var. hiſt. lib. 1.*

Gygis Gnidii formoſiſſimi meminit *Horat. lib. 2. Ode. 5.*

¶ Emblema.

In formoſam fato præreptam.

Alciati, Emblema CLV.

Cur puerum Mors auſa dolis es carpere Amorem,
Tela tua vt iaceret, dum propria eſſe putat?

Formido.

¶ DEFINITIO ET ETYMOL.

FORMIDO, Græce δειλία, ας, ἡ, & δειλὸς, οῦ, ὁ, formidoloſus vel timidus dicitur. Eſt autem formido virtus, medio modo ſe habens circa timores & audacias propter bonum. *ſecund. Ariſt. lib. 3. Ethic.*

Formido eſt metus permanens. *ſecundum Cic. liq. 4. Tuſc. q.*

Dicitur autem formido à fero, fers, & eſt metus, qui vehementius in mouendo, vt ab ſe abeat, foras fertur: hinc formido verbum, id eſt, timeo: & formidabile, timidum: & formidoloſus, qui formidat. Terentius: Num formidoloſus es mihi homo? & formidoloſe, id eſt, cum timore. Apophoreta verò, quæ ſunt munera, quæ dari ſolebant in Saturnalibus; quem morem quoque hodie ſeruamus menſe Decembri, non à fero, ſed à Phero Græco, quod ab his, quos ſalutabant, referrentur: nam ἀποφορεῖν, modo auferre, modo referre ſignificat. Hinc Martialis nouiſſimum ſui operis librum Apophoreta inſcripſit, hoc eſt, munera Saturnaliorum.

¶ Sententiae Biblicae.

Formido & puſillanimitas.

Quis homo formidoloſus, & corde pauido? vadat & reuertatur in domum ſuam: ne pauere faciat corda fratrum ſuorum, ſicut ipſe timore perterritus eſt. *Deut. 20.*

Dabit tibi Dominus cor pauidum, & deficientes oculos, & animam conſumptam mœrore, & erit vita tua quaſi pendens ante te. *Deut. 28.*

Mane dices; quis mihi det veſperum? & veſpere: quis mihi det mane? propter cordis tui formidinem, qua terreberis: & propter ea, quæ tuis oculis videbis. *ibid.*

Beſtias terræ non formidabis. *Iob. 5.*

Vndique terrebunt eum formidines, & inuoluent pedes eius. 18.

Ne paueas repentinos terrores, & irruentes tibi potentias impiorum. *Prou. 3.*

Leo fortiſſimus beſtiarum ad nullius pauebit occurſum. 30.

Noli eſſe puſillanimis in animo tuo. *Eccl. 7.*

Dominum exercituum ipſum ſanctificate, & ipſe pauor veſter, & ipſe timor veſter; & erit vobis in ſanctificationem. *Eſa. 8.*

Formido & fouea, & laqueus ſuper te, qui habitator es terræ. 24.

Puſillanimes confortamini, & nolite timere. 35.

Non ſis mihi tu formidini: ſpes mea tu in die afflictionis. *Ier. 17.*

Paueant illi, & non paueam ego. *ibid.*

Non formidabunt vltra, & non pauebunt. 23.

Non erit quem formides, quoniam ego tecum ſum, vt ſaluem te, ait Dominus. 30.

Noli timere à facie regis Babilonis (Diaboli) quem vos pauidi formidatis: nolite timere eum, dicit Dominus, quoniam ego vobiſcum ſum, vt ſaluos vos faciam. 42.

Ne ti-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN